

ВІДГУК

офіційного опонента Карпи Марти Іванівни
доктора наук з державного управління, професора, професора кафедри
публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди
в Переяславі на дисертацію Юкало Марії Василівни на тему:
**«РОЗВИТОК МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
МЕДИЧНИМ ОБСЛУГОВУВАННЯМ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ НА
ЗАСАДАХ ІНТЕГРАЦІЙНОГО ПІДХОДУ»**,
подану до захисту у разову спеціалізовану раду
Національного університету «Львівська політехніка»
на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

1. Актуальність теми дисертації, зв'язок з науковими програмами, темами

У дисертаційній роботі актуальність дослідження підтверджується тим, що в сучасних умовах вимагають переосмислення базові підходи до публічного управління медичною галуззю. Саме інтеграційний підхід дає змогу розглядати систему охорони здоров'я як комплексну взаємопов'язану мережу, де важливою є не лише ефективність кожного її елементу, а й якість взаємодії між ними. Це стосується як співпраці між державними структурами та органами місцевого самоврядування, так і між медичними установами різного профілю, секторами фінансування, джерелами даних, інституціями з соціального захисту та громадськими організаціями. Такий підхід узгоджується з глобальними тенденціями і принципами «здоров'я у всіх політиках», і рекомендований ВООЗ як ефективний. Реалізація інтеграційного підходу також відкриває можливості для стратегічного розвитку охорони здоров'я з урахуванням міжнародного досвіду. Успішні моделі партнерства між державою, місцевим самоврядуванням і приватними інвесторами дозволяють не лише модернізувати медичну інфраструктуру, а й розвивати пріоритетні напрями, зокрема в галузі реабілітації, психічного здоров'я, допоміжних репродуктивних технологій. З огляду на демографічну кризу, яку загострила війна, особливу актуальність набуває впровадження нових механізмів оцінки потреб населення у медичних послугах, що

враховують як поточну, так і перспективну потребу, у тому числі на рівні територіальних громад.

Тому у дисертації автором сформовано чітке наукового завдання, сутність якого полягає в обґрунтуванні теоретичних засад і розробці практичних пропозицій, спрямованих на вдосконалення механізмів публічного управління стратегічним розвитком медичного обслуговування населення України.

Таким чином, дисертація Юкало Марії Василівни на тему: «Розвиток механізмів публічного управління медичним обслуговуванням населення України на засадах інтеграційного підходу» є актуальною та своєчасною науково-дослідною роботою для розробки та реалізації стратегій у системі публічного управління сферою охорони здоров'я.

Крім цього, дисертаційне дослідження здійснене в межах науково-науково-дослідних робіт Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, зокрема за темою: «Об'єднані територіальні громади: концепція відповідальності та спроможності» (ДР №0119U100911, ДО №0221U103957); Інституту адміністрування, державного управління та професійного розвитку Національного університету «Львівська політехніка» за темою: «Наукові засади забезпечення сталого розвитку територіальних громад і територій в умовах національних викликів та повоєнного відновлення України» (ДР № 0124U000016).

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням, виконаним автором самостійно. Мета дисертаційної роботи, яка полягає в обґрунтуванні теоретичних засад і розробці практичних пропозицій, спрямованих на вдосконалення механізмів публічного управління стратегічним розвитком медичного обслуговування населення України, відповідає темі дослідження та повністю досягнута автором. Наукові

положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації є обґрунтованими, зокрема через:

- відповідність шести завдань, які поставлені та досягнуті, до мети дослідження;

- логічну та послідовну структуру дослідження, що проявляється у представленні розділів та підрозділів з чіткою відповідністю до поставлених завдань, аналізі матеріалу за тематикою підрозділів та формуванні чітких висновків після здійсненого аналізу;

- відповідність висновків до поставлених завдань, їх обґрунтованість та цілісність.

Рівень обґрунтованості наукових результатів обумовлений тим, що основні положення дисертаційного дослідження були презентовані та обговорені всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях: “Розвиток публічного управління в Україні (23 – 24 квітня 2020 р., м. Львів); “Перспективи розвитку науки і практики публічного управління України в поствоєнний період” (12 травня 2022 р., м. Львів); II International Scientific and Practical Conference “ World science priorities” (February 02 – 03, 2023, Vienna. Austria); Міжнародна науково-практична конференція “Глобалізаційні виклики: урядування майбутнього” (26-27 травня 2023 року, м.Київ); International Conference on Global Practice of Multidisciplinary Scientific Studies-IV. (April 28- 30, 2023 Turkish Republic of Northern Cyprus).

3. Наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна отриманих результатів полягає у вирішенні актуального наукового завдання – розроблення ефективних механізмів публічного управління медичним обслуговуванням населення на засадах інтеграції, міжвідомчої взаємодії та цифрової трансформації, що сприятимуть підвищенню доступності, якості та стійкості системи охорони здоров'я України. Найсуттєвіші результати, які містять наукову новизну та виносяться на захист, полягають у такому:

Уперше:

- обґрунтовано інтеграційний підхід до розвитку механізмів публічного управління медичним обслуговуванням населення, що передбачає їх комплексне поєднання з метою посилення взаємодії та підвищення ефективності співпраці між суб'єктами публічного та приватного секторів сфери охорони здоров'я;

- запропоновано комплексну методику оцінки потреб населення у медичному обслуговуванні на основі інтегрованого показника, сформованого шляхом моніторингу широкого спектра даних за ключовими пріоритетами охорони здоров'я; особливу увагу приділено визначенню потреби в допоміжних репродуктивних технологіях як стратегічному напрямі демографічної політики держави. Такий підхід забезпечує можливість оцінки ефективності управлінських рішень, прогнозування потреб у медичних послугах і ресурсах, а також проведення міжрегіонального та динамічного аналізу.

Удосконалено:

- понятійний апарат у сфері управління системою охорони здоров'я, зокрема запропоновано авторські визначення таких основних термінів, як “медичне обслуговування”, “інтегрована мережа медичного обслуговування” та “медична послуга” з врахуванням норм чинного законодавства для уникнення правових колізій, а також в науковий обіг введено нові терміни: “кадрова інтеграція,” “інформаційна інтеграція”, “фінансова інтеграція” та “міжсекторальна інтеграція,” які розширюють традиційні уявлення про співпрацю та координацію функціонування різних секторів системи охорони здоров'я;

- підходи до управління системою охорони здоров'я через розвиток медичного туризму, який запропоновано класифікувати на два види: альтернативний та вимушений. Така диференціація дає змогу чітко визначити цілі, стратегії та напрями управлінських заходів, спрямованих на зміцнення стійкості та підвищення якості медичних послуг, а також на

інтеграцію додаткових ресурсів у національну систему охорони здоров'я, що сприятиме її фінансовій та інфраструктурній стійкості;

– правові інструменти кадрового механізму в медичному обслуговуванні населення, зокрема обґрунтовано доцільність запровадження ліцензування лікарів, що, на відміну від чинних норм, сприятиме розвитку кадрового потенціалу, посиленню конкуренції серед медичних фахівців, а отже, підвищенню якості медичного обслуговування.

Набули подальшого розвитку:

– теоретичні положення публічного управління розвитком інтегрованих мереж медичного обслуговування на основі врахування концепції загального охоплення медичними послугами ВООЗ під час стратегічного планування, які, на відміну від існуючих, акцентують увагу на необхідності комплексного підходу до забезпечення доступності, якості та ефективності медичних послуг для всіх верств населення.

4. Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих наукових працях

Наукові результати дисертаційного дослідження Юкало М.В. висвітлено в 6 статтях, із яких: 4 надруковано у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України з присвоєнням категорії Б; 2 статті – в періодичному науковому виданні інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу, з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача, та які індексуються у наукометричній базі Web of Science, 4 матеріалів тез доповідей на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях.

5. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Враховуючи високий науковий рівень проведеного дослідження, виявляється доцільним звернути увагу на деякі дискусійні положення та зауваження, зокрема:

1. У п.1.1. «Концептуальні положення інтеграційного підходу до організації медичного обслуговування населення» наведений аналіз низки понять та категорій, які мають застосування здебільшого у сфері охорони здоров'я, публічного управління. Натомість, доцільним виявляється провести їх систематизацію, до прикладу виокремити поняття, які безпосередньо застосовані у публічному управлінні від тих, які відносяться безпосередньо до сфери охорони здоров'я. Крім цього, робота б збагатилася у випадку аналізу таких понять як «інтеграційний підхід до організації медичного обслуговування», «механізми публічного управління медичним обслуговуванням населення» про що заявлено у назві підрозділу, темі дослідження та представлення їх авторського тлумачення.

2. У п.1.3. «Нормативно-правове забезпечення медичного обслуговування населення» здійснено аналіз деяких нормативно-правових актів діючого законодавства у сфері медичного обслуговування населення. Водночас аналіз міжнародно-правових актів щодо медичного обслуговування населення, інших підзаконних актів додали б більш розгорнуту картину щодо розвитку ефективних механізмів публічного управління медичним обслуговуванням населення на засадах інтеграції, цифровізації, його нормативно-правового забезпечення. Критичний аналіз законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління сферою охорони здоров'я та забезпечення медичного обслуговування населення сприяв би розумінню стану нормативно-правового забезпечення, зокрема нормативного забезпечення діяльності державних некомерційних підприємств, забезпечення реалізації ЗУ «Основи законодавства України про охорону здоров'я», наявних прогалин у законодавстві для ефективної реалізації механізмів, у тому числі ППП у сфері медичного обслуговування населення, кадрових механізмів, медичного туризму тощо.

3. У п.2.3. «Адаптація механізму фінансування медичного обслуговування до умов воєнного стану» подано аналіз впливу економічних умов на охорону здоров'я в Україні, зокрема особливостей розвитку

економіки України в 2010-2022 роках, динаміку коефіцієнту Джині, аналіз приватних витрат населення України на охорону здоров'я, міжнародний досвід щодо згаданих проблематик тощо. Натомість, потребують більш чіткого формулювання заявлені у темі підрозділу адаптивні рекомендації, тенденції чи особливості самого механізму фінансування медичного обслуговування до умов воєнного стану.

4. Розділ 3 «Інноваційні підходи до стратегічного планування медичного обслуговування на засадах комплексної інтеграції» за своєю назвою фокусується більше на стратегіях, про що і йдеться до прикладу у п.3.3, де наведено основні параметри визначення стратегій у сфері охорони здоров'я. Також, як висновок до третього розділу, зазначено висвітлення напрямів розвитку системи охорони здоров'я в Україні. Тобто, виникає неузгодженість понять щодо предмету дослідження, коли механізми публічного управління розвитком медичного обслуговування населення на засадах інтеграційного підходу в Україні підмінюються розвитком системи охорони здоров'я. Крім цього, на мій погляд п.3.3. «Удосконалення механізмів публічно-приватного партнерства для інтеграції ресурсів у розвиток медичного обслуговування» доцільно було підсилити дослідженням механізмів співпраці з приватними партнерами, діяльності ППП з консолідації лікарень, механізмів розвитку ППП через Агенцію з питань підтримки державно-приватного партнерства, що дало б змогу зробити практичні рекомендації щодо удосконалення заявленого механізму.

Зазначені зауваження та рекомендації до деяких положень та висновків у роботі не зменшують наукової цінності дисертаційного дослідження та радше носять рекомендаційний характер, що не впливає на загальне позитивне враження.

6. Загальний висновок та оцінка дисертації

Представлена на захист дисертаційна робота Юкало Марії Василівни на тему: «Розвиток механізмів публічного управління медичним

обслуговуванням населення України на засадах інтеграційного підходу» виконана на належному теоретико-методологічному рівні, є цілісним і завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому вирішено важливе завдання в галузі науки "Публічне управління та адміністрування". Дисертаційна робота містить раніше не захищені наукові положення, автором отримані нові науково обґрунтовані результати в галузі науки публічного управління та адміністрування. Оформлення дисертації загалом, з урахуванням зазначених вище зауважень, відповідає діючим нормативним документам.

Дисертація Юкало Марії Василівни на тему: «Розвиток механізмів публічного управління медичним обслуговуванням населення України на засадах інтеграційного підходу» відповідає спеціальності 281 "Публічне управління та адміністрування" та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її автор - Юкало Марія Василівна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 "Публічне управління та адміністрування".

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри
публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди

